

Т. СЛОБОДЯН (Івано-Франківськ)

РЕЗУЛЬТАТИ МІСЦЕВИХ ВИБОРІВ В РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА ТА ЇХ ВПЛИВ НА СТРУКТУРУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ СЦЕНИ

Демократизація в Польщі розпочалася в кінці 80-х – на початку 90-х рр. двадцятого століття. З тих пір поляки п'ять разів (1990, 1994, 1998, 2002, 2006) обирали органи місцевого самоврядування. Право голосу, відповідно до Конституції РП 1997 р., мають всі громадяни, які на день виборів досягли 18 – річного віку. Не мають права обирати тільки ті особи, які визнані недієздатними в результаті винесення остаточного судового рішення, або які позбавлені цивільних або виборчих прав. Незважаючи на велику кількість осіб, які мають право голосу, своє право обирати використовує тільки близько половини з них.

Тема місцевих виборів є надзвичайно актуальною саме зараз, оскільки 2010 р. є роком місцевих виборів у Республіці Польща та Україні. Чергові місцеві вибори в РП відповідно до розпорядження Голови Ради міністрів Дональда Туска відбудуться 21 листопада 2010 р [2]. Другий тур виборів до органів місцевого самоврядування буде проведений 5 грудня 2010 р.

Проблематикою польських виборів, а також розвитком партійної системи в РП займаються українські дослідники серед них: А. Романюк, Ю. Остапець, Г. Зеленько, Л. Кочубей та інші. Проте основна увага в їх дослідженнях приділяється парламентським виборам. Даною проблемою займаються такі польські науковці як Павел Свяневіч, Анджей Пясецький, Домінік Секлюцький, Яцек Раціборський, Януш Мордвілко, Пьотр Вінчорек, Анджей Сокала та інші.

У статті аналізуються результати виборів до органів місцевого самоврядування Республіки Польща з 1990 р.

Результати перших місцевих виборів, які проводились 27 травня 1990 р. трактувались не тільки як критерій функціонування демократії, але й мали характер громадського опитування, яке оцінювало основні реформи, започатковані в 1989 р. Для політиків і політичних партій це був також тест перед майбутніми президентськими і парламентськими виборами. Проте перші вільні місцеві вибори в незалежній державі принесли й ряд розчарувань. Передусім це було пов'язано з низькою виборчою активністю, високим відсотком недійсних голосів, недосконалим виборчим законодавством тощо.

У 1990 р. вибори проводились до 2 383 рад гмін, в тому числі: а) 1 547 рад в гмінах, б) 145 міських рад в містах до 40 тис. жителів, в) 110 міських рад в містах більше 40 тисяч жителів, г) 574 рад гмін і міст, д) 7 рад дільниць. Для проведення виборів було утворено 47 997 виборчих округів, з них 47 254 – одномандатних, 743 – багатомандатних. Вибори проводились у 21 512 дільницях голосування [8, с. 5].

У результаті виборів було обрано 51 987 депутатів до рад гмін, з них 46 335 чоловіків і 5 652 жінки. Середній вік обраних депутатів становив 41 рік. Найчисельнішу групу становили депутати у віці 30 - 49 років (69,7%). У віці до 24 років був 1,0% депутатів, від 25 до 29 років 6,6%, а у віці 60 років і більше 5,8% депутатів. Депутати походили із наступних професійних груп: 1) інженери технічних професій – 7,1%; 2) інженери сільського господарства – 5,2%; 3) економісти і юристи

– 4,1%; 4) вчителі й педагоги – 9,8%; 5) лікарі й медичний персонал – 3,8%; 6) техніки й суміжні професії – 12,9%; 7) економічні й адміністративні працівники – 2,8%; 8) робітники – 12,6%; 9) ремісники – 1,3%; 10) індивідуальні аграрії – 34,9%; 11) інші (пенсіонери, домогосподарки та ін.) – 5,5% [8, с. 6].

Політичні угруповання та інші організації, які брали участь у виборах до рад гмін отримали наступні відсотки відданих дійсних голосів: 1) організації громадянсько-солідаристського руху – 48,6%, у тому числі до рад у містах до 40 тисяч жителів 57,7%, а до рад дільниць 74,2%; 2) партії й політичні угруповання – 9,6%, зокрема: Соціал-демократія Республіки Польща – 1,0%; Демократична партія – 2,1%; Польська селянська партія – 4,3%; Конфедерація незалежної Польщі – 0,1%; Християнсько-національне об'єднання – 0,1%; Християнсько-демократична партія праці – 0,3%; 3) суспільні, професійні, муніципальні організації – 5,9%; 4) коаліції – 9,8%, а саме: об'єднані навколо громадянсько-солідаристського руху – 4,5%; об'єднані навколо Соціал-демократії Республіки Польща – 1,7%; об'єднані навколо Польської селянської партії – 0,5%; 5) організації груп громадян – 24,7% [8, с. 6].

Результати виборів підтвердили першорядну роль солідаристсько-громадянського руху на польській політичній сцені. Разом цей рух отримав 55,5% голосів. Наприклад у Варшаві з 345 депутатів з Громадянських комітетів походило 301. У Гданську з 60 мандатів Громадянські комітети отримали 59. У Кракові з 75 мандатів 72 отримали кандидати з Громадянських комітетів, а 3 – з Конфедерації незалежної Польщі. У деяких воєводських містах Громадянські комітети здобули понад 70% (і навіть понад 85%) місць у радах. Так було, наприклад, у Бельську-Бялей, Ченстохові, Крошні, Лодзі, Плоцку, Перемишлі, Жешові, Скерневіцах, Шеціні, Валбжиху, Вроцлаві, Зелоней Гуже. Нижчий показник був у тих воєводських містах, у яких були конфлікти в таборі “Солідарності” або де вже в 1989 р. підтримка була нижча, ніж середня в державі. Це стосується Ломжи, Піли, Цеханова, Коніна, Вроцлавка, Любліна, Серадза, Кошаліна, Седлец, Пьотркова. У містах, де кількість жителів була до 40 тисяч, і в гмінах підтримка Громадянських комітетів була менша. Всього громадянсько-солідаристський рух отримав біля 24 тисяч мандатів [3, 156-157].

Польська селянська партія отримала 4,3% голосів, хоча керівництво партії оцінювало, що фактична участь народників у радах була в три рази більша. Саме Польська селянська партія була основним конкурентом Громадянським комітетам, “Солідарності” в гмінах і малих містах.

У гмінах і невеликих містах більшість мандатів (52%) отримали кандидати, які були висунені групою громадян, однак це не означало, що вони не піддавалися політичному впливу.

Результат решти політичних угруповань на загальнодержавному рівні коливався в межах від 1 до 3%, хоча в деяких місцевостях таким організаціям вдалося отримати більшу підтримку (наприклад, Демократична партія здобула більшу підтримку в Ельблончу й Сувальках, Конфедерація незалежної Польщі – у Кракові). Що стосується кандидатів, які виступали від Соціал-демократії Республіки Польща або в коаліції цієї партії, підтримку здобули 6% від загальної кількості мандатів. Проте в одній з дільниць Варшави – Мокотув – Соціал-демократія Республіки Польща здобула понад 10%, тобто 7 мандатів з 15, отриманих у всій Варшаві. До винятків належить також гміна Ярославець (Слупське воєводство), де у 18-особовій раді Соціал-демократія Республіки Польща отримала 16 мандатів. Всього Соціал-демократії вдалося впровадити до рад 3 тисячі своїх кандидатів, з яких близько 900 були формальними членами. Близько 1% отримали деякі угруповання центроправиці, Польської соціалістичної партії і націоналісти [3, 157-158].

Місцеві вибори 1990 р. в Польщі викликали значний інтерес багатьох держав і міжнародних організацій. Перші демократичні вибори в цій були під наглядом представників Бюро інформації і документації Ради Європи у Варшаві. Закордонні спостерігачі високо оцінили організацію виборів, здійснюючи нагляд за проведенням виборчої кампанії, проведенням голосування, підрахунком голосів і встановленням результатів виборів.

Черговим прикладом дотримання правових демократичних стандартів можна назвати розгляд виборчих скарг у судах. Усі скарги й критика, яка стосувалися виборчої процедури в округах, вирішувались у судах. Безпосередньо після виборів у встановлений термін виборці внесли 363 виборчі протести, з них 313 скеровано до воєводських судів (50 протестів були або вилучені, або відхилені з формальних причин). У результаті розгляду протестів (з них 17 Найвищим судом, у зв'язку з оскарженням) вибори визнали недійсними у 81 одномандатному окрузі. У зв'язку з цим виникла необхідність проведення повторних виборів у цих округах [8, с. 7].

Під час першої каденції місцевих рад було втрачено 2 161 депутатських мандатів у 1 560 радах, з них 1 905 мандатів в одномандатних округах і 256 – в округах багатомандатних. Втрата мандатів наступила внаслідок: смерті – 496; відмови – 1434; втрати виборчого права – 204; вироку суду – 27 [8, с. 7].

Чергові місцеві вибори в РП проводилися в 1994 р. Позитивним у результатах цих виборів було значне зменшення кількості недійсних голосів – 1,6% (порівняно з 1990 р. цей показник зменшився в три рази). Голосів дійсних, але без здійснення вибору, було 1,7% [3, с. 161]. Це, безумовно, було свідченням покращення громадянської освіти у сфері участі в демократичних процедурах. Важливе значення мав також досвід, набутий під час чотирьох останніх виборів.

Якщо порівнювати з першими місцевими виборами, то депутати теж не були вже такими новачками у сфері державної діяльності. Дослідження показали, що майже половина з них здійснювала такі функції в першій каденції або в часи ПНР. Депутати першого скликання виграли переважно там, де була позитивною та ефективною діяльність місцевого самоврядування. Наприклад, у Гдині найбільше голосів отримала президент Францішка Цегельська, в Познані - президент Войцех Щенський Качмарек, у Вроцлаві – президент Богдан Здроєвський, в Неполоміцах – бурмістр Станіслав Крацік. Середній вік депутатів другого скликання був вищий, ніж їх колеги чотири роки тому. Кількість жінок у радах, порівняно з 1990-1994 рр., збільшилась на ¼ [3, с. 161].

У 1994 р. за партійними списками було обрано 62% депутатів. Згідно із загальними даними, свою позицію в радах зміцнили Союз демократичної лівіці (стосувалося це головним чином міст) і Польська селянська партія (переважно у селах). Союз праці отримав значно меншу підтримку, ніж очікувалося [5, с. 149].

Союз демократичної лівіці отримав біля 27% місць в округах багатомандатних, перемагаючи в 75 містах (з них 29

воєводських), та отримав найкращі результати у Влоцлавку, Валбжиху, Зельоней Гуже, Легніці, Ополі, Лодзі та інших містах. Проте траплялися такі округи, у яких СДЛ не здобув жодного мандата, наприклад, у Савіні, Веліці, Воломіні та ін. Союз демократичної лівіці у виборах 1994 р. отримав 1 540 мандатів в округах багатомандатних, і біля 5 500 депутатів в одномандатних округах [3, с. 162].

Польська селянська партія отримала біля 18% мандатів. Союз праці в масштабі краю здобув тільки біля 250 мандатів. Лідери угруповань правлячої коаліції позитивно оцінили результати своїх партій. О. Квасневський в одному з інтерв'ю заявляв: "Ми задоволені. Наші прогнози справдилися, моє передбачення, що ці вибори не програємо, – також. Можна навіть сказати, що ми виграли" [5, с. 149]. В. Павляк результат Польської селянської партії визначив як дуже добрий, а на думку Й. Зиха, результати виборів підтвердили значний вплив Польської селянської партії, особливо в сільських місцевостях. Результат виборів у містах тодішній віце-маршалок сейму визнав незадовільним. У свою чергу Р.Бугай, оцінюючи результат Союзу праці як поганий, причину цього вбачав у незрозумілому образі СП, який не займає однозначного становища, порівняно з правлячою коаліцією СДЛ – ПСП. Лідер Союзу також звернув увагу на те, що на результат його партії могла вплинути низька виборча активність [5, с. 149-150].

За списки правих партій багато голосів віддано традиційно в східній і південній Польщі. Центроправі коаліції перемогли в наступних воєводських містах: Сувалках, Сідельцю, Ломжі, Білій Підлясці, Перемишлі, Кросно, Новому Сончі. Союз свободи з коаліційними комітетами виграв вибори в семи воєводських містах: а саме у Кракові, Познані, Вроцлаві та ін. [3, с. 163].

Порівняно з результатами перших місцевих виборів, а також парламентських виборів 1993 р., вибори до рад 1994 р. принесли політичну диференціацію. Це сприяло автономізації місцевого політичного життя, збільшувало зацікавлення щодо участі в державній діяльності, а також надавало місцевим активістам більше можливостей в утворенні правлячих коаліцій. Помітним теж було зацікавлення зі сторони політичних партій розбудовою своїх регіональних структур.

На парламентських виборах 1997 р. виборчий блок «Солідарність» отримав 201 місце в Сеймі. Союз демократичної лівіці теж здобув перемогу, як і на попередніх парламентських виборах 1993 р., отримавши 164 місця. Союз свободи отримав 60 місць, Польська селянська партія – 27, Рух за відродження Польщі – 6. Так розподілилися місця у Сеймі після виборів 1997 р.

На місцевих виборах у жовтні 1998 р. було обрано 63,8 тис. депутатів місцевих органів влади, в тому числі 855 членів сеймиків воєводств, 10 тис. депутатів повітів і 52 тис. депутатів місцевих рад. Саме голосування на місцевих виборах 1998 р. проходило без серйозних несподіванок, хоча, як виявилось, при великій кількості кандидатів до різних рівнів місцевого самоврядування помилки траплялися частіше, ніж в інших виборах. В основному це стосувалося помилок у прізвищах кандидатів. Був також випадок, коли в окрузі трьох гмін у Любельському воєводстві забули надрукувати прізвище кандидата в списку.

На цих виборах було більше недійсних голосів. У містах від 20 до 40 тис. жителів їх було 4,87%. У виборах до рад повітів кількість недійсних голосів становила 7,93%, а у виборах до воєводських сеймиків – 9,45%. Це означає, що відсоток недійсних голосів перевищив поріг 5%, який у літературі визнається як допустимий [3, с. 165]. В одномандатних округах, де було висунуто по одному кандидату, 1 662 депутати отримали мандати без проведення виборів.

У виборах до сеймиків Союз демократичної лівіці виграв у дев'яти воєводствах, у п'яти виграла Виборча акція Солідарність, а в одному зафіксовано нічию (у Шльонському воєводстві). На цьому рівні Виборчої акції Солідарність припало більше мандатів (40%), ніж Союзу демократичної лівіці (38,5%). Третє місце в сеймиках (10,4%) отримав Громадський союз [5, с. 150].

На рівні повітів і гмін набагато більше, ніж на воєводському, створювалися місцеві комітети, які отримали відповідно 25% мандатів у повітах і 68% – у гмінах. Союз демократичної лівіці у виборах до рад повітів отримав 27,7% місць, Громадський союз – 13%, Виборча акція Солідарність – 30,4%. У гмінах до 20 тис. жителів поділ мандатів був наступний: Громадський союз отримав 6,9%, Союз демократичної лівіці – 5,3%, Виборча акція Солідарність – 9%.

Підсумовуючи дані по країні до рад усіх рівнів, Союз демократичної лівіці отримав 8 837 мандатів, Громадський союз – 4 584, Виборча акція Солідарність – 10 615, Союз свободи – 1 146 [5, с. 151]. Малі комітети "Вітчизна" і "Польська родина" отримали на кожному рівні результат менше 1%.

23 вересня 2001 р. в Польщі відбулись парламентські вибори. За даними державної виборчої комісії Польщі (станом на 26 вересня 2001 р.) до Сейму ввійшли 6 політичних партій та передвиборчих коаліцій: коаліція Союз демократичної лівіці – Союз праці – 41,01% (216 мандатів); Громадянська платформа – 12,68% (65 мандатів); Самооборона – 10,2% (53 мандати); Право і Справедливість – 9,5% (44 мандати); Польська селянська партія – 8,98% (42 мандати); Ліга польських родин – 7,87% (38 мандатів); німецька меншина – 2 депутати. Склад Сенату став таким: коаліція Союз демократичної лівіці – Союз праці – 75 сенаторів; Блок сенат 2001 – 15; Польська селянська партія – 4; Ліга польських родин – 2; Самооборона – 2 мандати. До Сенату було також обрано 2 незалежних сенатори. У виборах взяли участь 46,29% виборців.

Встановлення остаточних результатів місцевих виборів 2002 р. тривало 11 днів. Майже у половині гмін (а саме 49%) необхідно було провести другий тур виборів. У 2002 р. було обрано 561 депутат воєдств, що становить на 294 менше, ніж чотири роки тому.

У цих виборах, порівняно з попередніми, збільшилася кількість жінок (на 3,56%), які стали депутатами воєводств, стосовно загальної кількості здобутих мандатів. Можна зауважити поступовий зріст кількості жінок, які включаються в регіональну політику воєводств. Тобто зростає як кількість кандидатів-жінок, так і відповідно кількість тих жінок, яким вдалося здобути крісла депутатів воєводського сеймику. Найбільша кількість жінок, які здобули мандати депутатів воєводств у 2002 р., як і в 1998 р., була в Мазовецькому воєводстві. У 1998 р. жінки в Мазовецькому воєводстві становили 16,25 % загальної кількості депутатів сеймиків, а у 2002 р. – 17,65%. Відсоток депутатів-жінок трохи зменшився в 2002 р. в Поморським воєводстві й у Шльонську. Зате у Підкарпатському і Мазурському воєводствах обрані в 2002 р. жінки становили такий самий

відсоток депутатів сеймику, як і чотири роки тому. Найменш фемінізованим був Свентокжизький сеймик, де й у 1998 р. й у 2002 р. була обрана тільки 1 жінка.

Якщо говорити про вік обраних депутатів до сеймиків воєводств у цілому в державі, то найбільша їх кількість була від 40 до 49 років, ці депутати становили понад 1/3 загальної кількості депутатів. Наступною групою були депутати у віці від 50 до 59 років, що становили майже 33%. Найменшу групу (понад 1%) у якій були тільки чоловіки, становили депутати у віці більше 70 років. Що стосується віку депутатів-жінок, то найбільш чисельною групою були жінки віком від 50 до 59 років. Вони становили 39% загальної кількості жінок. Найменша кількість депутатів жінок була віком понад 60 років (6 жінок у цілому в державі).

Парламентські партії були зацікавлені результатами виборів, особливо в сеймиках воєводств. Тут регіональні комітети мали невеликі шанси. Якщо підсумовувати результати місцевих виборів 2002 р. в державі загалом, то можна зауважити, що перемогу здобула коаліція Союзу демократичної лівіці і Союзу праці, яка отримала найбільшу кількість мандатів у виборах до рад гмін (з кількістю жителів понад 20 тис.), рад повітів і до сеймиків воєводств. У малих гмінах (до 20 тис. жителів) найбільше мандатів отримала Польська селянська партія, а на другому місці був Союз демократичної лівіці

На виборах 27 жовтня і 10 листопада 2002 р. Коаліція Союзу демократичної лівіці і Союзу праці отримала 33,68% місць у всіх воєводських сеймиках (189 мандатів), 26,04% місць у радах повітів (1 639) і 12,04% місць у всіх радах гмін. Це був найкращий результат із усіх виборчих комітетів, які висунули свої списки на території усїєї країни. Крім того, Союз демократичної лівіці і Союз праці отримали більшість у тринадцяти воєводських сеймиках, програвши тільки в Поморському, Підкарпатському і Малопольському воєводствах. Ця коаліція здобула найбільше постів президентів міст з усіх загальнопольських виборчих комітетів (26 з 106 вибраних, причому 75 були представниками місцевих комітетів, за якими часто ховалися політичні партії) й бурмістрів (96 із 773 вибраних) [5, с. 153-154].

У двох воєводствах, Малопольському і Поморському, перемогу здобула коаліція Громадянської платформи та Права і справедливості. У Поморському воєводстві Громадянська платформа користувалася найбільшою популярністю у найважливіших містах цього регіону, таких як Гдиня, Гданськ і Сопот, у яких президентами стали саме кандидати Громадянської платформи. В одному Підкарпатському воєводстві перемогу здобула Ліга польських родин, яка отримала 27,3% загальної кількості мандатів у сеймику. У Підкарпатському сеймику 7 мандатів отримав регіональний правий виборчий комітет "Підкарпаття разом".

Польська селянська партія отримала 58 мандатів у воєводських сеймиках, 851 мандат у радах повітів (13,5% – друге місце після СДЛ), а також 10% мандатів у радах гмін [5, с. 154].

Цілковиту поразку на виборах отримав Союз свободи. Навіть у воєводствах, у яких в 1998 р. ця партія отримала найбільшу кількість голосів, а саме у Мазовецькому і Шльонському, зараз отримала тільки 1 мандат у Шльонську і 2 мандати здобула у виборах до Дальношльонського сеймику.

У Варшаві у раді міста найбільшу кількість місць здобули Право і справедливість (24 мандати), Союз демократичної лівіці і Союзу праці (20 мандатів), і на третьому місці була Громадянська платформа (8 мандатів).

На виборах 2002 р. відзначено дуже високий відсоток недійсних голосів, хоча це були уже другі вибори, які проводились до трьох рівнів самоврядування. Проте в цих виборах додатковим тягарем для виборця була необхідність поєднання різних систем голосування (безпосередній порядок переплітався з голосуванням за списки). Тільки у безпосередніх виборах виїтів, бурмістрів і президентів міст, а також депутатів гмін і міст, середній показник недійсних голосів по країні був нижчий, ніж стандартна норма 5%, але уже у виборах депутатів повітів недійсних голосів було 8,5%, а у виборах депутатів сеймиків – 14,4% (у Дальношльонському воєводстві аж 19%) [3, с. 173]. Було багато "змарнованих голосів", тобто відданих за списки комітетів, які не досягли 5%-бар'єру, який передбачений законом.

Натомість у безпосередніх виборах частіше перемогу здобували кандидати центроправих політичних сил. Тому нерідко траплялися випадки такого формування місцевої влади в містах, коли більшість у раді мала коаліція лівих у той час, коли президентом міста ставав кандидат від правих політичних сил.

Однією з найбільших виборчих несподіванок була поразка А. Олеховського і високий результат Л. Качинського, якому до перемоги в першому турі не вистачило 2 276 голосів (отримав 49,6%). Його суперник, представник Союзу демократичної лівіці і Союзу праці М. Баліцький, отримав 21,9% [3, с. 175].

У 2002 р. тільки один президент Войцех Щурек отримав у першому турі понад 70% голосів. У 2002 р. другий тур був необхідний у 49% усіх гмін, з них 86% – у найбільших містах [7, с. 16].

10 листопада відбувся другий тур, на якому вибирали майже всіх президентів великих міст. Як правило, до другого туру проходив один претендент від лівих та один від правих. Тож до виборів особистості додавався також політичний чинник. У другому турі переміг Лех Качинський, який отримав мандат президента Варшави. У Кракові президентом став член Союзу демократичної лівіці Яцек Майхровський, перемігши свого суперника Юзефа Лясотту з Союзу свободи. У Перемишлі з незначною перевагою (2%) над кандидатом від Союзу демократичної лівіці Казімежом Ничею переміг Роберт Хома, який представляв правий блок "Перемишль разом". У Ряшеві з перевагою 3% переміг Тадеуш Ференц з СДЛ. У Любліні, отримавши 65% голосів, президентом повторно був обраний Анджей Прушковський [1].

Вибори 2002 р. підтвердили сильну політичну позицію правлячої коаліції лівих – Союзу демократичної лівіці і Союзу праці.

Переможцями чергових місцевих виборів, які відбувалися 12 листопада 2006 р. до сеймиків воєводств, у цілому по країні стали Громадянська платформа, яка здобула 27,3% голосів, та Право і справедливість – 25,1%. Громадянська платформа набрала більше голосів у великих містах, у той час як правляча партія Право і Справедливість перемогла в маленьких містечках і селах. Третє місце посіла Соціал-демократична партія. З "непартійних" комітетів вибрано 67,1% загальної кількості депутатів, тобто у два рази більше, ніж з партійних [6, с. 14].

У повітах 42% мандатів здобули місцеві комітети, 20% - Право і справедливість, Польська селянська партія – 14%,

Громадянська платформа –12%.

У прямих виборах вїтїв, бурмістрів і президентів міст також домінували позапартійні місцеві комітети (2 014 перемог), які отримали найбільшу виборчу ефективність, яка вимірюється пропорцією висунутих кандидатів (69%) до отриманих мандатів (82%). У 2006 р. необхідно було обрати 2 477 вїтїв, бурмістрів і президентів міст. У першому турі було обрано 1 663 вїтїв, бурмістрів, президентів міст. Це означає, що з трьох польських гмін у двох вибори закінчилися вже в першому турі. Необхідно зазначити, що з тих 1 633 обраних тільки біля 300 (а це близько 18 %) були партійними [6, с. 14].

Про стабілізацію виконавчої влади в гмінах свідчило те, що 67% лїдерів вибрано уже в першому турі (в 2002 р. – 51%). У 75% найбільших міст близько 2/3 президентів було обрано знову. Більшість переможців, порівняно з 2002 р., отримало підтримку понад 70%. Зменшились темпи упартійненості самоврядування, також утримувалась велика політична фрагментаризація рад.

Найбільшу підтримку серед президентів міст отримав Рафал Дуткевіч із Вроцлава, якого підтримували як ПіС, так і ГП, у результаті чого його було обрано в першому турі, де він здобув 85%.

У безпосередніх виборах вїтїв, бурмістрів і президентів міст перемогу здобули позапартійні місцеві комітети (2 014 перемог), на другому місці була Польська селянська партія (253 мандати), Право і справедливість – 77, Громадянська платформа – 46, Самооборона – 25, Ліга польських родин – 3 [3, с. 215].

Другий тур виборів відбувався 26 листопада 2006 р. у Варшаві, Кракові, Любліні та інших містах. Другий тур проводився у 34,1% усіх гмін Польщі. У 16 гмінах і містах голосування було перенесено з 26 листопада на 10 грудня, у зв'язку з відмовою кандидатів брати участь у виборах або через втрату виборчого права. Такі вибори відбулися в Дорохунську, Скерневіцах, Плонську, Битомі і т.д.

Місцеві вибори 2006 р. призвели до змін конфігурації в польській політиці. Про це свідчила коалїція Громадянської платформи з Польською селянською партією у більшості сеймиків воєводств і висока виборча активність (особливо у великих містах).

Як уже зазначалося вище, у виборах 2006 р. спостерігалось повторне обрання вїтїв, бурмістрів і президентів міст. Продовження повноважень ще на один термін має позитивний і негативний аспекти. Безумовно, позитивним є те, що повторне обрання сприяє професіоналізму місцевих еліт, а негативним – що це може призвести до олігархізації влади.

Аналіз результатів виборів підтверджує, що як правило, перевагу на місцевих виборах отримують ті політичні партії, що перемагають у парламентських виборах, які в РП відбуваються рік перед місцевими.

1. Іван Гор. Боротьба за міста між правими і лївими. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://postup.brama.com/usual.php?what=5838>
2. Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 września 2010 r. w sprawie zarządzenia wyborów do rad gmin, rad powiatów i sejmików wojewodztw, Rady m.st. Warszawy i rad dzielnic m.st. Warszawy oraz wyborów wójtów, burmistrzów i prezydentów miast // Dz.U. 2010 nr 171 poz. 1151.
3. Piasecki A. Samorząd terytorialny i wspólnoty lokalne / Andrzej Konrad Piasecki. – Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2009. – s.418.
4. Piasecki A. Władza w samorządzie terytorialnym III RP. Teoria i praktyka kadencji 1990-2002 / Andrzej Konrad Piasecki. – Zielona Góra- Łódź: Wydawnictwo "Tęcza", 2002. – s.359.
5. Sieklucki D. Partie Lewicy i Centrolewicy w Polskim Systemie Partyjnym / Dominik Sieklucki. – Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego Wydanie I, 2006. – 206 s.
6. Oczkiewicz A. Wygrali samorządowcy / Andrzej Oczkiewicz // Wspólnota. – 2006. – N 47. – s. 14-15.
7. Swianiewicz P. Zmiana krajobrazu / Paweł Swianiewicz // Wspólnota. – 2006. – N 47. – s. 16.
8. Sprawozdanie z działalności Generalnego Komisarza Wyborczego i terenowych organów wyborczych za okres od 19 marca 1990 roku do 27 listopada 1993 roku // Samorząd Terytorialny. Miesięcznik 1-2, 1994. - S.5-26.

SUMMARY

Slobodian T. THE RESULTS OF THE LOCAL ELECTIONS IN THE REPUBLIC OF POLAND AND THEIR INFLUENCE ON THE POLITICAL SCENE STRUCTURIZATION

This article analyses the elections to local authorities in the Republic of Poland. The article is focused on the outcome of elections and political parties, which won local elections in Poland in 1990-2006.